

Kertomus

rautakautisen polttokalmiston tutkimisesta Janakkalan pitäjän Kuumolan yksinäistalon
maalla 31. 5. - 3. 6. 1955.

Joulukuun 17. ja 21. päivinä v. 1954 löysi mv. Kauko Köykkä (Hauholta Kekkilan kylästä) Janakkalan pitäjän Kuumolan kylän Kuumolan talon maalta uudisrakennuksen perustusta kaivaessaan kupuraseljen ja keihäänkärjen. Löytäjän havaintojen mukaan ne olivat olleet n. 60 - 70 cm syvyydessä ruokamullan ja hiekan rajalla. Kupuraseljen löytökohdalla oli ollut hiiltä. Esineet (KM 13.672:1-2) toimitti museoon Kuumolan tilan omistaja, kapteeni evp. Olavi Lunnas. Muinaistieteellisen Toimikunnan määräyksestä tutkin löytöalueen 31. 5. - 3. 6. 1955.

Tutkimusten kohteena ollut alue sijaitsee n. 1 km Turenkin asemalta kaakkoon, Turenki - Kiipula tien varressa, sen lounaispuolella. Kuumolan talo on ollut yhdistettynä Konttilan kartanoon, mutta nyttemmin se on erotettu uudelleen eri taloksi. Sen vanhoista rakennuksista on jällellä vain tyävään asunto, joka sijaitsee miltei vastapäätä löytöaluetta tien koillispuolella.

Löytöpaikka on loivasti lounaiseen rautatietä ja Hiidenjokea kohti viettävää rinnettä. N. 50 metrin päässä koillisessa kulkee luoteis - kaakko - suuntainen jyrkkä soraharjanne, Turenginharju.

Itse löytöalueella on 35 metrin pituinen ja 10 metrin levyinen lautarakennus, jossa kapteeni Olavi Lunnaksella on ollut aikaisemmin kevytbetonitiilitehdas. Rakennuksen lattianalustan eteläinen osa kaivettiin sittemmin koko pituudeltaan auki ja maa poistettiin siitä 1 - 2 metrin syvyydeltä. Tähän tilaan oli aikomus rakentaa lämpimänpitävä tehdashuone, jossa tiilejä olisi tehty talvella. Kun kevytbetonitiilien kysyntä sitten lakkasi, luovuttiin aikeesta ja tiilien valmistus lopetettiin.

Sen jälkeen ryhtyi puutavaraliikkeenharjoittaja Kosti Kaloinen (Hauholta Juntulan kylästä) suunnittelemaan puuhöylälämön perustamista samalle paikalle. Vanha lautarakennus oli tarkoitus muuttaa puutavaravarastoksi, ja sen itäpäähän aiottiin rakentaa varsinainen höylälämö. Joulukuussa v. 1954 paikalle alettiinkin kaivaa perustusta. Tällöin rakennuksen alta aikaisemmin sen itäpäähän ajettu maa jouduttiin siirtämään etelään pellolle. Tätä työtä tehdessään löysi Kauko Köykkä mainitut esineet rakennuksen kaakkeisnurkasta vähän matkaa itään. Miltä kohdalta rakennuksen alta esineet olivat tähän joutuneet, on mahdoton sanoa, mutta siirtomaassa ne olivat.

Kaivausalueita oli kaksi, toinen lautarakennuksen itäpäässä (ruudut I - IV: A - E) ja toinen sen alla (ruudut V - XII:D.- E). Edellisellä alueella kaivettiin niin paljon kuin kalmistoa riitti, jälkimmäisellä niin pitkälle kuin rakennuksen lat-
tian alle mahtui ryömimään. Välille jäi alue, jossa kalmistoa ilmeisesti vielä on.

Tutkittu kalmisto oli sikäli erikoinen, että siinä ei ollut lainkaan kiviä, ei tuotuja eikä luontaisia. Maa oli kaikkialla hienoa, pehmeää hiekkaa, johon oli hie-
man sekoittunut multaa ja nokea. Erikoisen silmiinpistävää oli maan pehmeys rakennuksen
alla. Turvekerrosta ei ollut kaivausalueella jällellä missään kohdassa. Kulttuuriker-
roksen vahvuus oli rakennuksen itäpäässä 20 - 30 cm, mutta alustassa sitä oli säilynyt
vain 6 - 12 cm.

Poltettujen luiden palasia löytyi rakennuksen itäpäästä runsaasti. Niitä
koottiin täältä kaivausalueelta kaikkiaan 900 grammaa. Rakennuksen alustassa niitä sen
sijaan oli hyvin vähän, ruuduissa V - IX:D - E vain 13 gr. Vasta ruuduissa X:D ja XII:D
oli enemmän luunpalasia, edellisessä 25 gr, jälkimmäisessä 67 gr. Yksityisiä luunmuruja
oli rakennuksen alla vielä kauempanakin lännessä.

Saviastianpalat jakaantuivat samalla tavalla. Rakennuksen itäpäässä niitä oli
runsaasti, mutta alustassa vain muutama. Nähtävästi kulttuurikerros oli joskus ajettu
täältä niin tarkoin pois, että siitä oli vain paikotellen pohjaa jällellä. Rakennuksen
itäpäässä kulttuurikerros sen sijaan oli vahva ja vaikutti keskemattomalta.

Esineistö oli vähäinen, johtuen lähimmä säilyneen kalmistoalueen pienuudesta.
Sen ryhmittymisessä oli havaittavissa kaksi pääaluetta. Toisen ryhmän keskus oli ruu-
duissa II:C - D. Täältä löytyi mm rannerenkaan paloja, niiden itäpuolelta kierrekoris-
teinen rautaneula ja eteläpuolelta kaksi veitsenterää. Toisen ryhmän keskus oli ruudussa
III:B, mistä löytyi pronssirengas, rannerenkaan pätkä, pronssihelan paloja ja spiraali.
Itäpuolella oli vielä rautainen hevosenkenkäsolkki ja länsipuolella lyyranmuotoinen
tulusrauta. Rakennuksen alustasta tavatut esineet olivat mitättömiä, vain pari luu-
esineen palaa, soikea tulusrauta ja kiekkomainen pronssispiraali. Pellolle ajetussa
siirtomaassa ei näkynyt mitään polttokalmiston jälkiä.

Löydöt on luetteloitu numeroilla 13.776:1 - 63.

Helsingissä toukekuun 31. päivänä vuonna 1956

Oiva Keskitalo

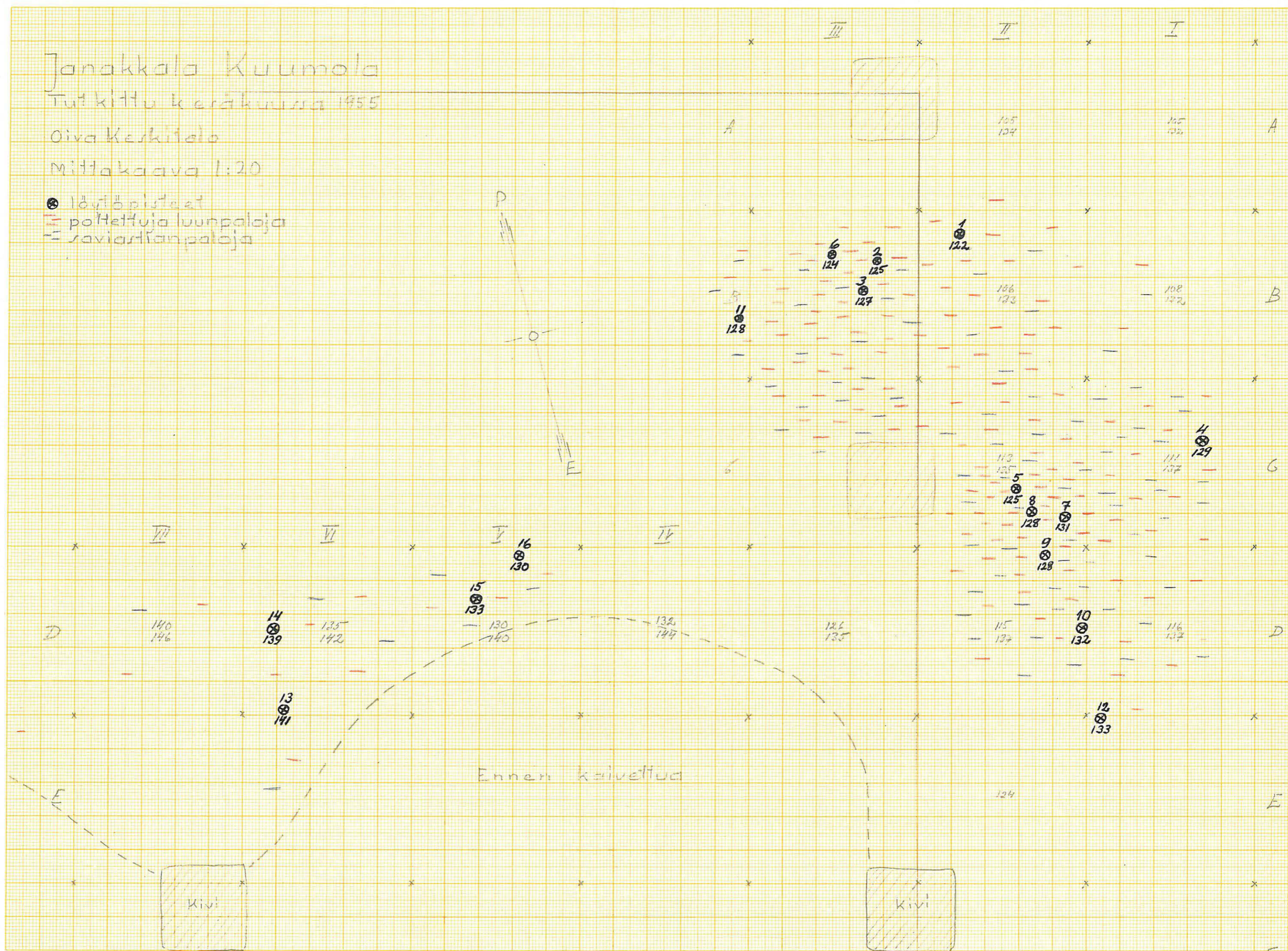
Janakkala Kuumola

Tutkittu keräilyalue 1955

Oiva Keskitalo

Mittakaava 1:20

- ⊗ löytöpaikat
- pölyttuja luunpaloja
- saviastianpaloja

Janakkala, Kuumola

Tutkittu keräkuoppa 1955

Oiva Keskitalo

Mittakaava 1:100

XI XI X IX VIII VII VI V IV III II I

Lattia niin matalalla, ettei sen alla
päässyt kaivamaan

Kuumolan lato

Maa kaivettu aikaisemmin
1-2 m:n syvyydeltä pois.

Maa ajettu tänne
Aikaisemmin
Jäsiinredelissä
lojymet eivät
pääsivät
kulkemaan
siinä.

Jansikkala, Kuumola

f. 20485

f. 20485.

Kuumolan kevytbetoniliikitehdas.
Taustalla Turunpien harju. Kuvassa
etualalla nähyy pellolla kiikka-
maa, joka oli ajattu rakennuksen
alta sen päihin ja viitä edelleen
pellolle. Kuva otettu etelästä.

f. 20485

Kaivaus rakennuksen itäpäädessä.
Kuva otettu eteläpuolelta.

Rakennuksen alusta. Kaivaus
suoritettiin oikealla lattian
alla, missä paalut roottuvat
vaaleina.

f. 20485.

Kaivausalue rakennuksen itäpäädessä
etelästä katsottuna. Kuvasta nähyy,
että maassa ei ollut lainkaan liivää.